

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
КАФЕДРА ФІЗІОЛОГІЇ, ЗДОРОВ'Я І БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ ТА ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Олександр ЗАПОРОЖЧЕНКО

« ____ »

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИЗМІ»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування

Спеціальність: 242 Туризм

Освітньо-професійна програма «Туризм»

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності в туризмі». – Одеса: ОНУ, 2023.-18 с.

Розробники:

Пенов В.В. – к. пед. н, доцент, доцент кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти;

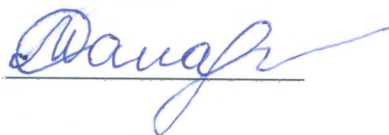
Гвозд'їй С. П. – д. пед. н., професор, професор кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти;

Поліщук Л.М. – ст. викладач кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти

Протокол № 01 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

(Ольга МАКАРЕНКО)

Погоджено із гарантом ОПП

(Віталій СИЧ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) біологічного факультету

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Голова НМК

(Катерина ЧЕРНИЧКО)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти

Протокол № ____ від «____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (Ольга МАКАРЕНКО)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти

Протокол № ____ від «____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (Ольга МАКАРЕНКО)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 1	Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування» Спеціальність: 242 «Туризм і рекреація» Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	<i>Обов’язкова</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	
		<i>Семестр</i>	
		2-й	
		<i>Лекції</i>	
		20 год.	
		<i>Практичні</i>	
		16 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		54	
		Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>	

2.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у набутті здобувачами освітньо-професійного ступеня бакалавра компетентностей, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю, з урахуванням ризику виникнення повсякденних та природних небезпек, техногенних аварій, які можуть спричинити надзвичайні ситуації, привести до несприятливих наслідків на робочому місці, при здійсненні подорожі та у побуті; формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за безпеку туристів - розуміння чинників природного, техногенного і соціального характеру, що представляють загрозу при здійсненні подорожі.

Завдання дисципліни:

- ознайомлення з теоретичними основами та практичними підходами щодо розроблення та впровадження систем безпеки в туризмі;
- формування у фахівців розуміння питань безпечної діяльності в туризмі, розуміння чинників природного, техногенного і соціального характеру, що представляють загрозу при здійсненні туристичної подорожі;
- отримання знань щодо змісту нормативних документів в сфері безпеки туризму, методів страхування туристів і фінансового ризику в туризмі;
- формування уявлення про епідеміологічну ситуацію та заходи безпеки щодо профілактики інфекційні захворювання в країнах перебування туристів;
- ознайомлення з санітарно-епідеміологічними та санітарно-гігієнічними нормами в туризмі, з факторами небезпеки в окремих видах туризму.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) загальних компетентностей (К):

- K03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
- K04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу
- K09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми
- K12. Навички міжособистісної взаємодії
- K14. Здатність працювати в команді та автономно

б) спеціальні (фахові, предметні) компетентності (К):

- K16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- K23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних

обставинах

Програмні результати навчання (ПР):

ПР09. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях

У результаті вивчення дисципліни, здобувач вищої освіти повинен

знати:

– головні фактори небезпеки туризму, окремих видів туризму, регіонів та країн перебування

туристів;

- діяльність органів державної влади та суб'єктів туристичної діяльності щодо забезпечення безпеки туристів;
- основи страхової справи у сучасному страхуванні ризиків в туризмі;
- порядок безпечного перетину кордонів туристами, порядок виїзду за кордон дітей;
- загальні умови оформлення віз та безвізових поїздок;
- митні, валютні та інші формальності організації закордонних турів;
- фактори небезпеки за умов організації турів з активних та екстремальних видів туризму.

вміти:

- застосовувати теоретичні знання та практичні навички для організації безпечної туристичної діяльності;
- проявляти гнучкість у прийнятті рішень щодо безпеки організації туру;
- реально оцінювати та прогнозувати фактори небезпеки при плануванні та організації туристичної діяльності;
- систематизувати, оновлювати інформацію щодо ризиків туризму, ідентифікувати ризики, формувати висновки і розробляти рекомендації щодо безпеки різних видів туризму;
- орієнтуватися в системі страхування ризиків туризму.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності людини в туристичній діяльності

Тема 1. Нормативно-правова база у сфері безпеки туризму.

Цілі та завдання державної системи управління безпекою життєдіяльності. Система державних органів управління і нагляду за безпекою життєдіяльності. Основні законодавчі акти щодо забезпечення безпеки в галузі туризму. Основні положення закону України «Про туризм». Конституційні основи безпеки туризму. Права, обов'язки і свободи у сфері безпеки життєдіяльності туриста.

Тема 2. Фактори ризику в сфері туризму. Санітарно-епідеміологічна та санітарно-гігієнічна безпека.

Види небезпек для туристів. Безпека подорожей. Поняття про ризик. Організація та управління охороною праці на підприємстві. Класифікація факторів ризику туристичної діяльності у туристських походах. Класифікація факторів ризику в туризмі. Об'єктивні чинники ризику. Суб'єктивні чинники ризику. Причини нещасних випадків. Підготовка до мандрівки. Біологічні та хімічні фактори впливу. Специфічні чинники ризику у сфері туризму. Фізіологічна дія метеорологічних факторів на організм людини та їх нормування. Захист організму людини від перегрівання і охолодження.

Державне регулювання діяльності у сфері захисту населення від інфекційних хвороб. Головний державний санітарний лікар України. Порядок проведення дезінфекційних заходів. Санітарна охорона території України, карантин, обмежувальні протиепідемічні заходи. Санітарно-гігієнічні вимоги до готельних комплексів та приміщень громадського та спеціального призначення.

Медико-санітарні правила. Безпека продуктів харчування. Підприємства громадського харчування. Фактори ризику, пов'язані із забезпеченням безпеки на підприємствах громадського харчування. Профілактичні засоби. Безпека питної води та продуктів харчування.

Тема 3. Страхування та контроль за дотриманням правил безпеки в туризмі. Сутність страхування. Функції страхування. Страхування як складова системи безпеки в туризмі. Поняття,

що характеризують умови страхової діяльності. Страхування при подорожах. Види та форми страхування. Особисте страхування туристів. Майнове страхування туристів і туристичних підприємств. Страхування відповідальності туристичних фірм, контрагентів і автотуристів. Стандартизація вимог по забезпеченню безпеки туристичних послуг. «Зелена картка».

Тема 4. Класифікація НС. Природні та соціально-політичні небезпеки, види, характер проявів та дії на людей, тварин, рослин, туристичну індустрію.

Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту.

Біологічні небезпеки. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума, коронавірусна інфекція та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин. Пандемія коронавірусної хвороби, спричиненої вірусом Covid-19.

Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у надзвичайних ситуаціях (НС). Соціальні фактори, що впливають на безпеку життєдіяльності людини. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму. Вандалізм та тероризм. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія.

Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Типи поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Емоційні якості людини. Вплив характеру та темпераменту людини на її безпеку. Стрес. Психологічні фактори, що впливають на безпеку життєдіяльності людини.

Тема 5. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Небезпеки воєнного часу.

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Режим захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Організація дозиметричного й хімічного контролю.

Війна. Військова агресія. Військовий стан. Евакуація населення: повна, часткова, добровільна, примусова. Вибухонебезпечні предмети: правила поведінки, застереження, рекомендації батькам неповнолітніх дітей. Поведінка під час обстрілів, рятування потерпілих. Інформування та типи сповіщень. Типи сховищ, мінімальний набір необхідних речей, «Тривожна валіза».

Тема 6. Безпека в готелі. Забезпечення пожежної безпеки в туристичній індустрії. Види безпеки у готелях. Безпека гостей в готелі. Санітарні вимоги до закладів ресторанного господарства. Правила особистої гігієни персоналу готельних та туристичних комплексів, саун,

басейнів. Гігієна туриста.

Пожежна охорона, нагляд та профілактика. Процес горіння та класифікація речовин за вибухо- та пожежонебезпечністю. Правила пожежної безпеки. Класифікація пожеж за причинами їх виникнення. Організація гасіння пожеж. Способи і засоби для попередження та гасіння пожеж. Права і обов'язки туристів і працівників туристичної індустрії стосовно пожежної безпеки.

Тема 7. *Забезпечення безпеки життєдіяльності туриста за умов активного і екстремального туризму. Перша домедична допомога у різних невідкладних станах.*

Поняття про першу домедичну допомогу, невідкладний стан, принципи надання допомоги при невідкладних станах людини, алгоритм проведення тощо.

Особливості небезпек за умов організації пішохідного, велосипедного, гірського, кінного та водного туризму. Перша медична допомога. Склад аптечки для надання першої домедичної допомоги.

Правила руху по маршруту в зимовий та весняно-осінній період. Правила пересування в колоні по одному. Швидкість руху. Темп руху. Альпеншток, льодоруб, дюралюмінієва лижна палиця та ін. підручні засоби самостраховки. Універсальне альпіністське спорядження як найкращий засіб страховки. Медичні вимоги до учасника туристичного походу. Особливості перебування на стадіонах та інших спортивних спорудах за умов проведення масових спортивних подій. Особливості поведінки в країнах Азії та Африки.

Види уражень організму: опіки, електротравми, обмороження, отруєння, обструкція дихальних шляхів, теплові удари, механічні ушкодження, травми голови, утоплення, укуси комах та тварин, клінічна смерть. Кровотечі. Види, ознаки, перша допомога. Обробки ран при механічних ушкодженнях. Опіки. Види, ознаки, перша допомога. Обмороження. Види, ознаки, перша допомога. Переломи. Види, ознаки, перша допомога. Правила накладання шин при переломах. Використання підручних засобів. Правила та порядок дій при виведенні людини з непритомного стану, при наданні потерпілому штучного дихання та проведенні непрямого масажу серця.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усьо го	у тому числі				Усь ого	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	ла б	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності людини в туристичній діяльності										
Тема 1. <i>Нормативно-правова база у сфері безпеки туризму.</i>	10	2	-		8					
Тема 2. <i>Фактори ризику в сфері туризму. Санітарно-епідеміологічна та санітарно-гігієнічна безпека.</i>	20	2	6		12					
Тема 3. <i>Страхування та контроль за дотриманням правил безпеки в туризмі.</i>	10	2	-		8					
Тема 4. <i>Класифікація НС. Природні та соціально-політичні небезпеки, види, характер проявів та дії на людей, тварин, рослин, туристичну індустрію.</i>	9	3	2		4					
Тема 5. <i>Техногенні небезпеки та їх наслідки. Небезпеки воєнного часу.</i>	12	4	-		8					
Тема 6. <i>Безпека в готелі. Забезпечення пожежної безпеки в туристичній індустрії.</i>	12	4	-		8					
Тема 7. <i>Забезпечення безпеки життєдіяльності туриста за умов активного і екстремального туризму. Перша домедична допомога в різних невідкладних станах.</i>	17	3	8		6					
Разом	90	20	16	-	54					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Медико-біологічні основи безпеки життєдіяльності. Загальні уявлення про обмін речовин, енергетичні витрати організму людини та водний баланс. Фактори ризику, пов'язані із вживанням питної води та продуктів харчування в туристичній індустрії. Енергетичні витрати організму людини та фізіологічно-гігієнічні вимоги	2	

	до харчового раціону в туристській подорожі . Проведення розрахунків енергетичних витрат людини за добу, складання добового харчового раціону відповідно до енергетичних витрат організму.		
2	Фактори ризику в сфері туризму. Особливості організації та забезпечення безпеки туристів під час туристсько-краєзнавчих подорожей. Безпека туриста в країнах туристських макрорегіонах світу. Скласти правила безпеки для туриста, що виїжджає за кордон в країни туристського макрорегіону світу (на вибір здобувача) за планом: 1. Назва туру. 2. Мета подорожі. 3. Коротка характеристика місця перебування (країна, місто). 4. Історичні та культурні особливості. Релігія. 5. Інформація про прийнятні / не прийнятні норми поведінки. 6. Інформація про рівень цін в сферах харчування і транспорту. 7. Особливості національної кухні. 8. Митні правила країни перебування. 9. Фактори ризику для життя і здоров'я туриста: травмонебезпека; вплив навколишнього середовища; кліматичні особливості району для даної пори року; пожежна безпека; біологічні фактори; небезпечні випромінювання; психофізіологічні чинники ризику; специфічні фактори ризику. Запропонувати методи і шляхи мінімізації ризиків у надзвичайних ситуаціях відносно різних видів туризму. 10. Заходи щодо забезпечення збереження майна туриста.	4	
3	Природні та соціально-політичні небезпеки, види, характер проявів та дії на людей, тварин, рослин, туристичну індустрію. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції туристів у різних НС (в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, загрози вибухів, обвалів, повені, зсувів тощо) під час туристичної подорожі. Проведення вправ психологічного розвантаження та аутотренінгу. Визначення рівня стресового навантаження та підвищення стресостійкості організму людини.	2	
4	Забезпечення безпеки життєдіяльності туриста за умов активного і екстремального туризму. Перша домедична допомога у різних невідкладних станах. Відпрацювання навичок надання домедичної допомоги потерпілим у різних невідкладних станах: опіки, електротравми, обмороження, отруєння, обструкція дихальних шляхів, теплові удари, механічні ушкодження, травми голови, утоплення, укуси комах та тварин, клінічна смерть. Обробка ран при механічних ушкодженнях. Відпрацювання навичок накладання шин при переломах. Відпрацювання навичок зупинки кровотеч різної локалізації. Відпрацювання навичок першої домедичної допомоги у термінальних станах, серцево-легенева реанімація. Сформулювати вміння і навички реанімаційних заходів.	8	

	Основні принципи застосування лікарських препаратів. Відпрацювання навичок проведення внутрішньом'язових ін'єкцій. Відпрацювання навичок першої домедичної допомоги в умовах бойових дій - алгоритм MARCH. Особливості першої домедичної допомоги (протоколів) у військовий та мирний час. Принципи допомоги за протоколом TCCC. Алгоритм MARCH. Допомога при пораненнях та сортування. Накладання турнікета або джгута під вогнем. Переміщення пораненого. Алгоритм дій за зонами допомоги. Зона тактичного укриття та дії за MARCH. Тактичне транспортування пораненого. Зона евакуації.		
	Разом	16	

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені

8. Самостійна робота

8.1. Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів під час вивчення даної дисципліни включає теоретичну підготовку з окремих тем, що вивчаються самостійно.

8.2. Місце виконання самостійної роботи

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу виконується у бібліотеці, навчальних аудиторіях і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах.

Види завдань: підготовка до лекцій, практичних занять; написання рефератів; опрацювання відеоматеріалів, робота в мережі Інтернет, складання тестів, кросвордів, ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання.

№ з/п	Назва теми самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Культура безпечної життєдіяльності як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС.	6	10
2	Гомеостаз як особливий механізм захисту організму людини. Біоритми людського організму. Функціональний стан оператора	12	14
3	Ризик як фактор небезпеки. Побудова дерева ймовірності небезпечної події.	8	10
4	Небезпечні гідрологічні процеси і явища, геологічні процеси і явища. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб. Інфекційні захворювання тварин і рослин.	4	5
5	Фізичні небезпечні фактори середовища. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів.	8	13
6	Соціальні аспекти БЖД. Психологічні фактори, що впливають на безпеку життєдіяльності людини.	8	13

7	Види уражень організму: опіки, електротравми, обмороження, отруєння, обструкція дихальних шляхів, теплові удари, механічні ушкодження, травми голови, утоплення, укуси комах та тварин, клінічна смерть. Кровотечі. Види, ознаки, перша допомога. Обробки ран при механічних ушкодженнях. Опіки. Види, ознаки, перша допомога. Обмороження. Види, ознаки, перша допомога. Переломи. Види, ознаки, перша допомога. Правила накладання шин при переломах. Використання підручних засобів. Правила та порядок дій при виведенні людини з непритомного стану, при наданні потерпілому штучного дихання та проведенні непрямого масажу серця.	8	11
	Разом	54	76

Індивідуальне завдання (ІЗ) з курсу «Безпека життєдіяльності в туризмі» – це один з видів самостійної роботи здобувача вищої освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Орієнтовна структура ІЗ – доповідь у вигляді презентації: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Виконання індивідуального завдання зараховується студенту лише після успішного його захисту на занятті. Тему здобувач обирає з наведеного переліку «Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності в туризмі». Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Критерії оцінювання ІЗ

№	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності теми, формулювання мети та завдань.	5 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, статистичних даних з досліджуваної теми в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	5 балів
3.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел).	5 бали
4.	Підготовка доповіді у вигляді презентації у програмі POWER POINT, наявність відеоматеріалів.	5 балів
Разом		20 балів

Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності в туризмі»

1. Безпека дитячо-юнацького туризму в Україні.
2. Особливості організації та безпека екотуризму.

3. Особливості організації та безпека сільського туризму.
4. Особливості організації та забезпечення безпеки туристів під час піших туристськокраєзнавчих подорожей.
5. Особливості організації та забезпечення безпеки туристів під час водних туристськокраєзнавчих подорожей.
6. Особливості організації та забезпечення безпеки туристів під час гірських туристськокраєзнавчих подорожей.
7. Проблеми безпеки спортивного туризму.
8. Особливості організації безпечного туристичного походу школярів.
9. Особливості організації та безпека культурно-пізнавального туризму.
10. Дослідження ризиків туристів у закордонних подорожах.
11. Особливості забезпечення безпеки та якості надання послуг в лікувально-оздоровчих комплексах.
12. Особливості забезпечення безпеки та якості надання послуг в готельно-ресторанних комплексах.
13. Особливості системи безпеки як комплекс організаційно-управлінських заходів туристичної діяльності.
14. Особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій в гарантуванні безпеки туристів.
15. Автомобільні перевезення та особливості їх організації на внутрішніх туристських маршрутах.
16. Безпека туристів; професійна підготовка співробітників туристичних організацій.
17. Державна політика в галузі забезпечення безпеки користувача туристичних послуг.
18. Заходи безпеки щодо профілактики різних захворювань.
19. Класифікація і використання транспортних засобів у туристських подорожах.
20. Міжнародні стандарти забезпечення безпеки в туризмі
21. 11. Надійність і безпека транспортних засобів. Безпека повітряних перевезень туристів.
22. Організація безпеки туристичної подорожі.
23. Організація безпеки туристів на морських і річкових круїзах.
24. Основні державні стандарти в галузі туризму. Законодавство щодо безпеки.
25. Поліцейські формальності. Транспортна і туристична поліція.
26. Поняття та зміст туристських формальностей. Паспортно-візові формальності. Митні, валютні та фіскальні формальності.
27. Правила перевезення пасажирів і багажу. Робота керівника групи та обслуговуючого персоналу на залізничному маршруті.
28. Безпека туриста в країнах туристських макрорегіонах світу (на вибір студента).

Туристські макрорегіони світу:

- Європейський регіон – країни Західної, Північної, Центральної та Східної Європи, Південної та Середземноморської Європи (Туреччина, Кіпр, Ізраїль);
- Американський регіон – країни Північної, Південної, Центральної Америки, острівні держави і території Карибського басейну;
- Азіатсько-Тихоокеанський регіон - країни Східної і Південно-Східної Азії, Австралії та Океанії;
- Африканський регіон - країни Африки (крім Єгипту та Лівії);
- Південноазіатський регіон - всі країни Південної Азії;
- Близькосхідний регіон - країни Західної та Південно-Західної Азії, Єгипет і Лівія.

Отримання додаткових балів або вибір альтернативного завдання у разі неможливості виконання завдань з практичних занять чи самостійної роботи (наприклад, здобувач перебуває на окупованій території, за кордоном).

Здобувач може самостійно обрати завдання, які спроможний виконати в своїх умовах для того, **щоб отримати додаткові бали:**

1. Створення соціальних відеороликів в рамках проекту кафедри «SAVE YOUR LIFE» з метою популяризації здорового та безпечного способу життя.

1.1. Алгоритм дії в різних надзвичайних ситуаціях (дії населення під час військових конфліктів – збройної агресії проти України, землетрус, пожежі, терористичні акти, виявлення підозрілих предметів, спалах інфекційних захворювань та ін.)

1.2. Домедична допомога у невідкладних станах: при знепритомленні, судомах (епілептичний напад), опіках, кровотечах, ураженні електричним струмом, отруєннях, переломах та ін.

1.3. Профілактика негативних звичок (паління, наркоманія, алкоголізм, ігроманія та ін.).

1.4. Профілактика інфекційних захворювань (ВІЛ/СНІД, інфекції, що передаються статевим шляхом, туберкульоз та ін.).

Оцінюється рівень обізнаності з питань, які відображені у відеороботі, інформативність, наочність, залучення інших осіб, монтаж, тривалість. До 15 балів за підготовлену роботу тривалістю не більше 5 хвилин.

2. Робота в мережі Інтернет:

2.1. підготовка матеріалів для публікацій / участі в конференціях (тези, статті) з тем дисципліни (до 10 балів за матеріал кількістю не менше 5 сторінок);

2.2. підготовка / підбір, монтаж відеоматеріалів з тем дисципліни (до 7 балів за змонтований відеоматеріал з різних джерел тривалістю до 15 хвилин);

2.3. добір матеріалів, статистичних даних, опитувань, наукових публікацій / досліджень з тем дисципліни (до 10 балів за матеріал з різних джерел кількістю не менше 10 сторінок);

3. Участь у науково-практичних конференціях за тематикою дисципліни (до 10 балів заочна участь; до 20 балів очна участь з отриманням сертифікату).

9. Методи навчання

Під час проведення лекційних занять будуть застосовуватись наступні методи навчання:

- *Словесні:* лекції (традиційні, проблемні, лекції-візуалізації) із використанням мультимедійних технологій, пояснення, розповідь, бесіда, обговорення проблемних ситуацій, мозковий штурм, аналіз відео- і фотоматеріалів, обмін думками, захист доповідей.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Під час проведення практичних занять будуть застосовуватись такі методи навчання:

- *Практичні:* вправи; відпрацювання практичних навичок надання першої долікарської допомоги; розв'язання ситуаційних задач; виконання практичних робіт.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного та періодичного контролю. Кожний змістовий модуль включає бали за роботу здобувача на лекційних та практичних заняттях (усне опитування, робота в групах, тестовий контроль знань, модульна контрольна робота), виконання самостійної роботи. Усі види робіт (практичні роботи, доповіді/презентації, їх захист, виконання практичних навичок, творчі завдання тощо, які виконує здобувач за визначеною тематикою) обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Поточний контроль проводиться у вигляді усного опитування (індивідуальне, фронтальне,

співбесіда), оцінювання розв'язання розрахункових задач, оцінювання виконання практичних навичок; оцінювання виконання самостійної роботи, доповідей/презентацій.

Періодичний контроль - контрольна робота за змістовим модулем у формі письмових тестових завдань. Періодичний контроль здійснюється у вигляді тестування через Google форми із автоматичним підрахунком балів.

Підсумковий контроль – залік. Підсумкова оцінка складається з суми балів, отриманих за результатами поточного й періодичного контролю.

Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

Загальна оцінка з дисципліни розраховується за сумою балів, отриманих за результатами поточного та періодичного контролів.

Схема розподілу балів:

Максимальна кількість балів за **поточний контроль** - 80.

Максимальна кількість балів за **періодичний контроль** - 20.

Критерії оцінювання поточного контролю подано в таблиці 2. Оцінюються знання, які виявив здобувач при роботі на лекційних і практичних заняттях.

Таблиця 2

**ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання

	достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням матеріалу	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для поточного та періодичного контролю

1. Законодавство України з питань забезпечення безпеки туризму.
2. Надзвичайні ситуації та їх види.
3. Правове регулювання міжнародного туризму. Міжнародні документи з питань безпеки.
4. Ризик як міра небезпеки. Класифікація факторів ризику в туристичній діяльності. Заходи щодо зниження ризиків.
5. Забезпечення безпеки екстремальних видів туризму (мотоциклетного, велосипедного, кінного, лижного та ін.).
6. Роль Всесвітньої туристської організації (ВТО) у забезпеченні безпеки міжнародного туризму.
7. Основні законодавчі акти щодо забезпечення безпеки в галузі туризму. Основні положення закону України «Про туризм». Конституційні основи безпеки туризму.
8. Діяльність організацій не туристського профілю в питаннях забезпечення безпеки міжнародних подорожей.
9. Правила поведінки та заходи безпеки на курортах (морських, гірськолижних). Забезпечення безпеки при проживанні в готелі.

10. Права, обов'язки і свободи у сфері безпеки життєдіяльності туриста.
11. Безпека в'їзного та виїзного туризму. Основні заходи безпеки.
12. Безпека харчування туристів.
13. Правила поведінки та заходи безпеки при здійсненні автобусних екскурсійних турів.
14. Міжнародний досвід розробки системи та заходів безпеки туризму.
15. Проблеми безпеки музейно-виставкової діяльності.
16. Правила поведінки та заходи безпеки в морських і річкових круїзах .
17. Відпочинок на воді і правила безпеки (дайвінг, підводне полювання).
18. Безпека об'єктів туристичної інфраструктури (транспорт, засоби розміщення, підприємства харчування, підприємства дозвілля та ін.) .
19. Поведінкові ризики туристів.
20. Забезпечення безпеки при проектуванні і здійсненні турів з підвищеною небезпекою.
21. Небезпека травмування та вплив довкілля у туризмі. Перша домедична допомога.
22. Біологічні та хімічні фактори впливу. Перша медична допомога
23. Фізіологічна дія метеорологічних факторів на організм людини. Перша домедична допомога
24. Захист організму людини від перегрівання і охолодження. Перша домедична допомога.
25. Страхування як складова системи безпеки в туризмі. Страхування при подорожах.
26. Санітарні вимоги до утримання житлових приміщень готелів та територій готельних комплексів.
27. Санітарні вимоги до закладів ресторанного господарства. Правила особистої гігієни персоналу готельних та туристичних комплексів, саун, басейнів.
28. Гігієна туриста.
29. Особливості небезпек за умов організації пішохідного, велосипедного, гірського, кінного та водного туризму. Перша домедична допомога.
30. Склад похідної аптечки.
31. Правила руху по маршруту в зимовий та весняно-осінній період. Правила пересування в колоні по одному.
32. Особливості перебування на стадіонах та інших спортивних спорудах за умов проведення масових спортивних подій.
33. Особливості поведінки в країнах Азії, та Африки.
34. Небезпечні регіони та частини країн для відвідування українськими туристами.
35. Безпека і захист туристів у міжнародних подорожах. Заходи безпеки, держави, що приймає, і держави, з якої турист прибув.
36. Обов'язки держави і приватного сектору, щодо забезпечення безпеки іноземним туристам.
37. Правила пожежної безпеки. Класифікація пожеж за причинами їх виникнення. Організація гасіння пожеж.
38. Організація надання першої медичної допомоги потерпілим від пожеж та вибухонебезпечних засобів.
39. Травми, зовнішні та внутрішні кровотечі. Перша домедична допомога.
40. Електротравми. Клінічна смерть. Опіки. Перша домедична допомога.
41. Обмороження. Утоплення. Теплові удари. Перша домедична допомога.
42. Обструкція дихальних шляхів, раптова зупинка кровообігу. Перша домедична допомога.
43. Переломи і вивихи, травми голови. Перша домедична допомога.
44. Укуси комах, тварин. Перша домедична допомога.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Змістовий модуль №1							Індивідуальне завдання (ІЗ)**	Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		100
4	20	3	10	4	4	20		
Контрольна робота* за змістовим модулем – 15							20	

T1, T2 ... T7 – теми змістового модулю

***Примітка:** Контрольна робота за змістовим модулем здійснюється у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові письмові завдання для модульних контрольних робіт складаються з 15 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання здобувач отримує 1 бал. Здійснюється у вигляді тестування через Google форми із автоматичним підрахунком балів.

**** Примітка:** Орієнтовна структура ІЗ, критерії оцінювання ІЗ та орієнтовна тематика зазначені в розділі «8. Самостійна робота».

Шкала оцінювання : національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Силабус

2. Робоча програма

3. Баштан С.О. Основи медичних знань: Практикум для студентів педагогічних спеціальностей денної та заочної форм навчання / С.О. Баштан, С.П. Гвоздій, В.В. Пенюв. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. 88с.

4. Гвоздій С.П., Пенюв В.В., Баштан С.О., Поліщук Л.М. та ін. Вивчення ефективності навчання студентів основ безпеки та здоров'я на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Монографія. За заг. ред. Гвоздій С.П. Одеса: Одеський національний університет, 2021. 345 с.

5. Пенюв В. В. Поняття біологічної зброї та історія її застосування / В. В. Пенюв// Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності : [метод. рек.] / О. І. Бурденюк, С. П. Гвоздій,

Л. Я. Глінська та ін.; За загальною редакцією С. П. Гвоздій. – Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2016. – С. 239-248.

6. Пенів В.В. Принципи поведінки під час аварій на радіаційно-небезпечних об'єктах (РНО) // Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності: метод. рек. / за заг. ред. С.П. Гвоздій; ОНУ ім. І.І. Мечникова, Біол. ф-т, Каф. медичних знань та безпеки життєдіяльності. – Одеса: Букаєв В.В., 2016. - С. 216-227. Для підготовки до поточного та періодичного контролю з теми № 10. Розміщено в репозитарії Наукової бібліотеки ОНУ за покликанням: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/33038>

7. Гвоздій С.П. Домедична допомога у надзвичайних ситуаціях: поранення, переломи, вивихи: Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з дисциплін «Медико-санітарна підготовка», «Основи медичних знань», «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Цивільний захист» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / С.П. Гвоздій, Л.М. Поліщук. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. 48 с.

8. Гвоздій С. П. Формування вмінь визначення ступеня ризику у надзвичайних ситуаціях: Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / С. П. Гвоздій, Т. І. Шапкіна. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 32 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник для студентів спеціальностей з природничих, соціально-гуманітарних наук та інформаційно-комунікаційних технологій / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: Каравела, 2021. 268 с.

2. Голод А. П. Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування [монографія] / Голод Андрій Петрович. – Львів : ЛДУФК, 2017. – 340 с.

3. Козинець В.М. Безпека життєдіяльності у сфері туризму: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 576 с.

4. Писаревський І. М. Ризик-менеджмент у туризмі : навч. посіб. для вищих навчальних закладів / І. М. Писаревський, О. Д. Стешенко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 128 с.

5. Безпека життєдіяльності: підручник / О.І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін.. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 448 с.

6. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник / Т.Є Стиценко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.

Додаткова

1. Фокін С. П. Транспортування туристів спеціалізованими організаціями під час виникнення надзвичайних ситуацій / С. П. Фокін // Взаємодія транспорту і туризму: тенденції, проблеми, перспективи : зб. наук. пр. – К. : Принт-центр, 2012. – С. 174–177.

2. Пангелов Б.П. організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей : навч.посіб./ Б.П. Пангелов. – К.: Академвидав, 2010. – 248с.

3. Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. 189 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
2. Державна служба України з питань надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
3. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
4. Всесвітня туристична організація <https://www.unwto.org>
5. Національна туристична організація України <https://nto.ua/>
6. Верховна Рада України - <http://www.rada.kiev.ua>.
7. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
8. Державна служба України з питань праці <http://dsp.gov.ua/>.